

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

**กองทุนหมู่บ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา**

นางสาวมธุรส

มังธรรม

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปี 2545

บทคัดย่อ

มธุรส มั่งจรรรม : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กรณี บ้านโนนสมบุรณ์ หมู่ 21 ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หัสไชย บุญจุง , 120 หน้า

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา บ้านโนนสมบุรณ์ ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อต้องการทราบศักยภาพและประสิทธิภาพของชุมชน ในการดำเนินงานด้านกองทุน เงิน 1 ล้านบาท ที่รัฐบาลจัดสรรให้ รวมทั้งผลกระทบของกองทุนฯ ในด้านบวกและด้านลบที่มีต่อชุมชนหมู่บ้านโนนสมบุรณ์

สำหรับวิธีการประเมิน ใช้แบบ CIPP MODEL ของสตีปเฟิลบีม ซึ่งมีการประเมิน 4 ด้านคือ ด้านภาพแวดล้อม (C) ด้านปัจจัยนำเข้า (I) ด้านกระบวนการ (P) และด้านผลผลิต (P) โดยใช้เครื่องมือ แบบรายงานต่างๆ (บร1 - บร12) ในการเก็บข้อมูล เพื่อใช้ในการวิเคราะห์เพื่อประเมินโครงการ ซึ่งแบบเก็บข้อมูล บร ต่างๆ นี้มีการเก็บข้อมูลรวม 2 แบบ คือ 1) การสัมภาษณ์ การสังเกตและการประชุม เป็นข้อมูลปฐมภูมิ และ 2) ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่รวบรวมไว้แล้ว เช่น ข้อมูล จปฐ กชช 2ค ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลแบบทุติยภูมิ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้ การปล่อยเงินกู้ให้ชาวบ้านใช้ในการเกษตรการค้าขาย บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นไปตามเป้าหมายแต่ประสิทธิภาพในการนำไปใช้ ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นต้องการ เช่น การสร้างงาน ไม่เกิดขึ้นมีแต่การนำไปเสริมอาชีพที่ชาวบ้านทำอยู่เดิมแล้ว นับว่าประสบผลสำเร็จ และสำหรับการคืนเงินต้นและดอกเบี้ยนั้นคิดว่าไม่มีปัญหาอะไร แต่ก็ยังคงมีการกู้เงินนอกระบบอยู่ เพราะเป็นความเคยชินของชาวบ้าน

ข้อเสนอแนะ ในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น รัฐบาลนั้นควรที่จะมีการเพิ่มระยะเวลาในการชำระเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นระยะเวลา 2 ปี ควรมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถโดยตรงมาให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องของการทำบัญชี รวมทั้งควรจัดสรรค่าตอบแทนให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้เป็นกำลังในการทำงานและลดภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานของกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

นักศึกษา นางสาวมธุรส มั่งจรรรม

ปีการศึกษา 2545

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หัสไชย บุญจุง

อาจารย์ร่วมที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี มานะเกษม

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา
 (ผศ.ดร.หัสไชย บุญจุง)

กรรมการสอบ
 (ผศ.ดร.วิโรจ บุญจุง)

.....
 (ผศ.ดร. อนุชิต ฆานากอบ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
 (.....)
 คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่..... เดือน..... 9 ต.ค. 2545 พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้จัดทำสารนิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณบุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานศึกษาสารนิพนธ์ อาทิเช่น

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หัสไชย บุญจง อาจารย์ที่ปรึกษาบัณฑิตกองทุนฯ ต.ปากช่อง
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุวดี มานะเกษม อาจารย์ที่ปรึกษาบัณฑิตกองทุนฯ ต. ปากช่อง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการ
4. คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ทุกท่านที่ให้ความรู้และคำแนะนำทางวิชาการ
5. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง นายคะเชนทร์ ไยสุ่น และเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านสถานที่ในการจัดประชุมระดับตำบลและการประชุมของบัณฑิต ต.ปากช่อง และความอนุเคราะห์ด้านข้อมูลต่างๆ
6. นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ฯ บ้านโนนสมบูรณ์ สมาชิกกองทุนฯ และประชาชนทั่วไปของหมู่บ้านโนนสมบูรณ์ที่ให้ข้อมูลในการศึกษาสารนิพนธ์ครั้งนี้
7. ขอขอบคุณบัณฑิตกองทุนตำบลปากช่องทุกท่านที่ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและปรึกษาต่างๆ

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดาที่ให้การเลี้ยงดู อบรม และส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีมาตลอด จนทำให้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ประสบผลสำเร็จในครั้งนี้ได้

มธุรส มั่งจรรรม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภูมิ.....	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์.....	1
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีการดำเนินการ.....	2
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1.นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ..	4
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	5
3. หลักการและแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน	11
4. หลักการพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน.....	12
5. หลักการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติโดยรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model	13

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. หลักการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model	21
5. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	23
5.1 งานวิจัยของธนาคารแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านฯ.....	23
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการ	
1. แบบจำลอง CIPP Model.....	16
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา.....	17
3. ตัวแปรและตัวชี้วัด.....	18
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ.....	20
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	21
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	23
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการฯ	
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	24
1.1 บริบทระดับประเทศหรือระดับมหภาค.....	24
1.1.1 ความยากจนของคนในประเทศ.....	24
1.1.2 นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ...	24
1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศไทย.....	26
1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน.....	27
1.2 บริบทระดับชุมชนหรือระดับจุลภาค.....	28
1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านไทยเจริญ.....	28
1.2.2 สภาพภูมิศาสตร์.....	29
1.2.3 อาณาเขตติดต่อ.....	29
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม.....	30
2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า.....	31
2.2 ผลการประเมินกระบวนการ.....	32
2.3 ผลการประเมินผลผลิต.....	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้.....	34
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านฯ.....	35
5. สรุป การบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	35
6. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์.....	36
7. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด.....	36
8. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่สนะของประชาชนในท้องถิ่น.....	36
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	
1. สรุป.....	37
2. อภิปรายผล.....	38
3. ข้อเสนอแนะ.....	39
บรรณานุกรม.....	41
ภาคผนวก ก ระเบียบสำนักนายกฯ.....	43
ภาคผนวก ข ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโนนสมบูรณ์.....	61
ภาคผนวก ค แบบรายงาน (บร 1 – บร 12).....	70
ภาคผนวก ง แผนที่หมู่บ้านโนนสมบูรณ์.....	

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลักและແร่งค่วนตามนโยบายของรัฐ บาลที่จะให้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมเป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ประชาชนจะได้มีโอกาส ใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้

จากนั้นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงได้เกิดขึ้นตามนโยบาย โดยรัฐบาลจะจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาทในลักษณะเงินทุนหมุนเวียน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน ซึ่งกรรมการจะทำการประชุมกับสมาชิกเพื่อชี้แจงระเบียบ และให้ผู้เขียนโครงการแล้วกรรมการจะเป็นผู้ตรวจสอบความเป็นไปได้ของโครงการและติดตามผลของโครงการ ซึ่งเงิน 1 ล้านบาทจะทำให้ผู้กู้เสียดอกเบี้ยจากเงินนอกระบบน้อยลงและดอกเบี้ยที่ได้ก็เป็นเงินทุนในหมู่บ้านและชุมชนทำให้หมู่บ้านมีศักยภาพมากขึ้นซึ่งจะทำให้ครอบครัวมีความพร้อมหน้าพร้อมตากันเนื่องจากมีอาชีพทำร่วมกันในครัวเรือน ช่วยลดปัญหาคนว่างงาน และช่วยลดปัญหาทาสสังคมได้ชาวบ้านรู้จักการพึ่งพาตนเอง และมีความเป็นเป็นอยู่อย่างยั่งยืน ดังนั้นทางรัฐจึงได้ส่งให้มีบัณฑิตเข้าลงในพื้นที่ บ้านโนนสมบูรณ์ หมู่21 ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เพื่อเข้ามาศึกษาเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้านและเพื่อให้คำปรึกษา เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านศึกษาการบริหารงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อต้องการทราบว่าผู้กู้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่
2. เพื่อต้องการศึกษาการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพหรือไม่
3. เพื่อต้องการให้ผู้กู้สามารถพึ่งพาตนเองได้หรือไม่

3. กรอบแนวความคิดทางทฤษฎี

แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพของสตัพเฟิลบีม (Stufflebeams CIPP Model) สตัพเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินงานการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวความคิดพื้นฐานคือ

และสตัพเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบชีพ (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการ โครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินการ โครงการและเห็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์รวมทั้งเทคโนโลยีและแบบการของการดำเนินการโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

4. วิธีดำเนินงาน

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจใน บร. ต่างๆ ทั้ง 12 บร. ซึ่งการได้มาของข้อมูลใน บร. ต่างๆ นั้นได้แก่ การสัมภาษณ์ จากบุคคลต่างๆ ในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้าน ผู้นำชุมชน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง การสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย และการเรียนรู้ในชุมชน โถงที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือครั้งหนึ่ง ของจำนวนหลังคาเรือนที่มีอยู่ในหมู่บ้าน การที่เราจะได้ข้อมูลจากบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องก่อนอื่น ควรที่จะทำความคุ้นเคย และให้สวามิภักดิ์จะทำให้ข้อมูลใน บร. ต่างๆ ที่เรารวได้นั้น ไม่ผิดพลาด

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากระเบียบกองทุนหมู่บ้าน หมู่ 21 บ้านโนนสมบูรณ์ ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ซึ่งได้กำหนดระเบียบข้อบังคับสำหรับคณะกรรมการบริการกองทุนและสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้ทุกคนนั้นปฏิบัติตาม และข้อมูลอีกส่วนหนึ่งได้จากข่าวสารต่างๆ เช่น จากทางหนังสือพิมพ์ต่างๆ ที่ลงข่าวสารและความเคลื่อนไหวของกองทุนหมู่บ้านให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้นั้นเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากชาวบ้านโดยใช้บร. 12 บร. เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดข้อมูลที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ (CTPP MODEI) เพื่อประโยชน์สูงสุดในการได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นข้อมูลที่ตรงไปตามความเป็นจริง และจะทำให้ไม่เกิดความผิดพลาดและเป็นข้อมูลที่มาจากความคิดเห็น และเจตคติที่ชาวบ้านได้มีต่อกองทุนหมู่บ้านทำให้ชุมชนเกิดความเปลี่ยนแปลง เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบว่าผู้กู้เงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่กู้จริง
2. ได้ทราบถึงการบริการการจัดการประสิทธิภาพว่าได้ผล
3. ได้ทราบว่าผู้กู้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษากองทุนหมู่บ้าน โนนสมบูรณ์ หมู่ 21 ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมา ได้มีการศึกษาเอกสารในการประเมินโครงการดังนี้

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายรัฐบาลซึ่งต้องการให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถนำวัตถุดิบที่มีในหมู่บ้านมาเป็น 1 ผลิตภัณฑ์ 1 ตำบล ได้เพื่อให้มีรายได้สามารถจุนเจือครอบครัวได้ ซึ่งเงิน 1 ล้านบาทจะได้ทุกหมู่บ้าน ซึ่งรัฐบาลจะถือว่าหมู่บ้านไหนมีศักยภาพมากน้อยแค่ไหนได้จากเงิน 1 ล้านบาทว่าคงอยู่และมีผลกำไรหรือไม่อย่างไร รัฐต้องการให้ทุกหมู่บ้านรักใคร่ป้องกันร่วมมือร่วมใจกันในการพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่บ้านตนเอง โดยรัฐบาลจะยื่นมือเข้ามาช่วยในการเป็นผู้ลงทุนให้ เพื่อให้แต่ละหมู่บ้านและชุมชนเมืองบริหารเงินกันเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

รัฐบาลต้องการให้ชาวบ้านมีการสร้างงาน สร้างรายได้เพิ่มขึ้นจากที่เป็นอยู่มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียงช่วยเหลือซึ่งกันและกันเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความสามารถ จัดระบบเงินกองทุนหมุนเวียนได้ด้วยตนเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ชาวบ้านสามารถที่จะกำหนดอนาคตของหมู่บ้านของตนเองได้สามารถจักรงเงินในหมู่บ้านด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน สร้างจิตสำนึกในการรักหมู่บ้านของตนเองอยากที่จะพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และสามารถช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสได้สามารถที่จะเรียนรู้ร่วมกันได้ และกระจายอำนาจในท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานและพัฒนาในขั้นต่อไปได้

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้

2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการการเงินทุนของตนเอง
3. เพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ

2. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน 3 คน กรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การประชุม อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

เป็นการปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.3 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

หมวด 1 ข้อความทั่วไป

กล่าวถึงความหมายต่างๆ ที่มีในระเบียบนี้และให้ประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กล่าวถึงหลักการสำคัญของกองทุน วัตถุประสงค์ในการดำเนินการ เงินและทรัพย์สินของกองทุน การอนุมัติและจัดสรรเงินทุน อำนาจของกรรมการระงับการจ่ายเงิน

หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กล่าวถึงการให้มีคณะอนุกรรมการสนับสนุน อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ

สนับสนุน

หมวด 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

กล่าวถึงการให้มีคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด อำนาจหน้าที่ของอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ให้มีกรรมการกองทุน คุณสมบัติของกรรมการกองทุน อำนาจหน้าที่ของกรรมการ การพ้นจากตำแหน่ง การประชุม

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

กล่าวถึงเงินและทรัพย์สินของกองทุน สมาชิกกองทุนต้องมีคุณสมบัติตามข้อบังคับของกองทุน การรับสมัครสมาชิก การขาดจากการสมาชิกภาพ การให้สมาชิกถือหุ้น การชำระค่าหุ้น การประชุม

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กล่าวถึงการกู้ยืมเงิน โดยจะต้องจัดคำขอกู้ คณะกรรมการมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายละไม่เกิน 20,000 บาท การกำหนดอัตราดอกเบี้ย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยให้เสร็จภายใน 1 ปี การผิดสัญญา ไม่ชำระคืน การนำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

ให้มีการจัดทำบัญชีเดือนละ 1 ครั้ง จัดทำรายงานการเงิน การจัดสรรกำไรสุทธิตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด

หมวด 9 บทเฉพาะกาล

กล่าวถึงในวาระเริ่มแรกให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการเลือกคณะกรรมการกองทุนเมื่อครบ 1 ปี ให้กรรมการจับสลากออกกิ่งหนึ่ง การยื่นคำขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุน การเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์

2.4 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ(ฉบับที่ 2)พ.ศ.2544

เป็นการปรับปรุงแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ(ฉบับที่ 2)พ.ศ.2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

1. ระเบียบนี้เรียกว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
2. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
3. ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีชื่อย่อว่า กทบ.
4. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้
5. นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ ตาย ลาออก เป็นบุคคลล้มละลาย คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
6. การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม
7. คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่คือ กำหนดนโยบาย กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุน จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน กำหนดแผนงาน ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน ออกระเบียบกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน รายงานผลดำเนินงาน ปฏิบัติหน้าที่อื่น
8. ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

2.5 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

1. ระเบียบนี้เรียกว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
2. คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน

2.6 ระเบียบ ข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโนนสมบูรณ์

มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ระเบียบนี้ เรียกว่า “ระเบียบกองทุนหมู่บ้านโนนสมบูรณ์”
2. ที่ตั้งของกองทุน เลขที่ 156 หมู่ที่ 21 ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมาโทรศัพท์ 013932448
3. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- 3.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- 3.2 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสั่งจะ
- 3.3 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 3.4 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ
 - เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 - เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 - เป็นคนไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข
 - เป็นคนรู้จักสามัคคี
- 3.5 เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ
 - เป็นคนเก่งเรียน ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ
 - เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
 - เป็นคนเก่งงาน ขยันการงาน และมีความรับผิดชอบหน้าที่การงาน
 - เป็นคนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุกๆ คน

5 คุณสมบัติของสมาชิก

- 5.1 เป็นผู้ที่พำนัก หรือ พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านโนนสมบูรณ์ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ก่อนการจัดตั้งกองทุน
- 5.2 เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
- 5.3 เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- 5.4 เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- 5.5 อดทน เสียสละ และเห็นแต่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- 5.6 มีเงินฝากสั่งจะ และถือหุ้นอย่างน้อย สิบหุ้นแต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

6 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 6.1 ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
- 6.2 ผู้ที่คุณสมบัติตามข้อ 6 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก

6.3 คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลให้เข้าเป็นสมาชิก โดยชอบธรรม

- 7 เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติตามข้อ 6 และเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก จะแจ้งบุคคลนั้นให้ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้น และเงินฝากสัจจะ นับตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก
12. การคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า คณะกรรมการกองทุนคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้ากับสมาชิกทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคล กลุ่มและหรือองค์กรชุมชนเป็นรายๆ ละสามสิบบาท โดยสมาชิกจะต้องชำระเมื่อได้รับการพิจารณาตามข้อ 7 และจะต้องชำระทันที นับจากวันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการกองทุน
13. หุ้นๆ หนึ่ง มีมูลค่าหุ้นละสิบบาท สมาชิกแรกเข้าตามข้อ 7 จะต้องถือหุ้นอย่างน้อยสิบหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน โดยสามารถชำระค่าหุ้น และเพิ่มหุ้นได้ปีละหนึ่งครั้งในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีของกองทุน
14. วิธีการชำระค่าหุ้น สมาชิกสามารถชำระค่าหุ้น โดยวิธีการใดวิธีการหนึ่งดังต่อไปนี้
- 14.1 ชำระโดยใช้เงิน
 - 14.2 ชำระโดยใช้ทรัพย์สินที่สมาชิกอยู่ ได้แก่
 - 14.2.1 ผลผลิตทางการเกษตร ที่สามารถเก็บผลผลิตให้ได้ในระยะยาว และสามารถขายเพื่อแลกเปลี่ยนเป็นเงินได้ เช่น ข้าวเปลือก ข้าวโพด ถั่วเหลือง เป็นต้น
 - 14.2.2 ผลผลิตทางการเกษตรแปรรูป ที่สามารถเก็บไว้ได้นาน และสามารถขายแลกเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ เช่น ลำไยอบแห้ง มะม่วงคอง แหมพู เป็นต้น
 - 14.2.3 งานจักสาน หรืองานหัตถกรรมต่างๆ ที่สามารถขายเพื่อเปลี่ยนเป็นเงินได้ เช่น ผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าทอมือต่างๆ ตะกร้า กระเป๋า เป็นต้น
 - 14.2.4 อาหารแปรรูปที่สามารถเก็บไว้ได้นาน และสามารถขายเพื่อเปลี่ยนเป็นเงินได้ เช่น น้ำพริกต่างๆ เป็นต้น
 - 14.2.5 ทรัพย์สินอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด
- คณะกรรมการกองทุนจะตีมูลค่าทรัพย์สิน ตามข้อ (2.1) (2.2) (2.3) (2.4) และ (2.5) โดยยึดตามราคาซื้อขายภายในท้องถิ่น ณ วันที่สมาชิกส่งชำระค่าหุ้น และให้มีมูลค่าเท่ากับจำนวนหุ้นที่สมาชิกถือในแต่ละครั้งของการชำระค่าหุ้น
- 14.3 ชำระโดยใช้แรงงานของสมาชิก คณะกรรมการกองทุนจะเป็นผู้จัดหาผู้ว่าจ้างสมาชิกให้ทำงานภายในหมู่บ้านตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด เช่น รับจ้างเกี่ยว

ข้าว รับจ้างหักข้าวโพด ไถปรับพื้นที่ ฯลฯ โดยคิดค่าแรงในอัตราค่าแรงขั้นต่ำของจังหวัดนครราชสีมา เท่ากับหนึ่งร้อยสี่สิบสามบาทต่อแปดชั่วโมงทำงาน โดยสมาชิกจะได้รับค่าแรงตามสัดส่วนของชั่วโมงทำงานในแต่ละวันตามชั่วโมงทำงานจริงของสมาชิกและนำค่าจ้างที่ได้รับมาชำระเป็นค่าหุ้นเท่ากับจำนวนหุ้นที่สมาชิกถือในแต่ละครั้งของการชำระค่าหุ้น

- 15 **เงินฝากสัจจะ** สมาชิกทุกคนต้องส่งเงินฝากสัจจะทุกเดือนๆ ละเท่าๆ กัน ในวงเงินไม่ต่ำกว่าสิบบาทและสูงสุดไม่เกินห้าร้อยบาทต่อเดือน ทุกวันที่ 7 ของเดือน และสามารถเพิ่มจำนวนเงินฝากสัจจะได้ปีละหนึ่งครั้งในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี พร้อมกันนี้สมาชิกสามารถถอนและปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิก
- 16 **เงินรับฝาก** สมาชิกสามารถนำเงินมาฝากไว้กับกองทุนได้ในวงเงินสูงสุดไม่เกินรายละห้าพันบาท โดยสามารถฝากได้ไม่จำกัดจำนวนในหนึ่งเดือน และจะถอนได้ไม่เกินหนึ่งครั้งต่อเดือนโดยจะได้รับดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดต่อปี
24. **ประเภทการกู้ยืม** สมาชิกยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมดังต่อไปนี้
 - 32.1 การพัฒนาอาชีพ
 - 32.2 การสร้างงาน
 - 32.3 การสร้าง และ/หรือ เพิ่มรายได้
 - 32.4 ลดรายจ่าย
 - 32.5 บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน
- 33 **การอนุมัติเงินกู้** สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
- 34 **ลักษณะโครงการ** สมาชิกสามารถยื่นกู้ยืมเงินตามข้อ 32 (1) (2) (3) และ (4) ต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติ คือ เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน
- 35 **วงเงินกู้** เงินกู้ตามข้อ 32 (1) (2) (3) และ (4) ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งในวงเงินไม่เกินสองหมื่นบาท

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าสองหมื่นบาทคณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

โครงการที่สมาชิกยื่นขอกู้ตามข้อ 32 (5) ต้องเป็นการกู้เฉพาะกรณีเพื่อการอันจำเป็นหรือมีประโยชน์ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร แต่จะให้เงินกู้เพื่อการสุรุ่ยสุร่าย หรือเก็งกำไรไม่ได้ ในวงเงินรายละไม่เกินสามพันบาท

36 การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ และจัดทำรายงานความก้าวหน้าตามแบบรายงานที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

37 การทำสัญญา เงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่กำหนด

หลักประกันเงินกู้ มีข้อกำหนด ดังนี้

37.1 เงินกู้ตามข้อ 32 (1) (2) (3) และ (4) ต้องใช้สมาชิกของกองทุนจำนวนสองคนเป็นผู้ค้ำประกัน สำหรับเงินกู้ตามข้อ 32 (5) ให้ทำสัญญาเพียงอย่างใด

38 **หลักประกันเงินกู้** เงินชำระหนี้สำหรับเงินกู้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

38.1 เงินกู้ตามข้อ 32 (1) (2) (3) และ (4) ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยภายในหนึ่งปี

38.2 เงินกู้ตามข้อ 32 (5) ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้เต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน

อัตราดอกเบี้ย

38.1 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละหนึ่งต่อเดือน

38.2 อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ร้อยละเจ็ดต่อปี

41. **ค่าปรับ** ในกรณีผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละศูนย์จุดห้าต่อวัน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน

3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. กระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1.1 จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้อง มีครัวเรือนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ถูกต้อง

1.2 การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม ถูกต้อง

1.3 วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุน หลังประกาศคณะกรรมการ

4. เกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นั้นคือหลักการที่มีความสอดคล้องกับระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านดังนี้คือ

1. การกู้เงินเป็นไปเพื่อการพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การสร้างและหรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน
2. ผู้กู้เป็นสมาชิก และเป็นบุคคลที่มีความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพ และชำระคืนเงินกู้
3. ผู้กู้ต้องจัดทำคำขอกู้และมีเอกสารประกอบถูกต้องครบถ้วน
4. โครงการที่ขอกู้เป็น โครงการที่สามารถทำได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาดและเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน
5. การกู้เงินเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือลดรายจ่าย ต้องไม่เกินรายละ 20,000 - 50,000 บาท
6. การกู้เงินเพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน หรือจำเป็นเร่งด่วนเป็นไปตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน และจะต้องไม่กู้ไปเพื่อการสุรุ่ยสุร่าย หรือการเก็งกำไร
7. มีการทำสัญญา
8. มีการกำหนดหลักประกันเงินกู้
9. มีกำหนดดอกเบี้ยและค่าปรับ

หลักเกณฑ์ทั้งหมดนี้ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ปฏิบัติตามให้มีความสอดคล้องกับระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านของตน โดยมีคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษา

การวิเคราะห์โครงการเพื่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านนั้นประสบความสำเร็จ โดยได้กำหนดแนวทางและหลักการในการบริหารจัดการ โดยโครงการเพื่อประสิทธิภาพเป็นหนึ่งในจำนวนโครงการเงินกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท โดยทางรัฐบาลได้มีการเปิดรับสมัครผู้ที่จบการศึกษาปริญญาตรีไปเข้าเป็นบัณฑิตอาสาเพื่อช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ตัวบัณฑิตที่ว่างงาน ให้มีงานทำ และมีโอกาสได้ศึกษาเพิ่มเติม ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการได้กำหนดให้ทำการศึกษา และได้ใช้ความรู้ที่ได้เรียนมา ประสพการณ์ที่มีมาพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นการกระจายรายได้เข้า

ผู้ท้องถิ่นอีกด้วย การที่ทางรัฐบาลได้ส่งตัวบัณฑิตให้เข้ามาในแต่ละหมู่บ้านและชุมชนนั้นเป็นผลดีอย่างยิ่ง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและรัฐบาล คือทางรัฐบาลจะสามารถช่วยชาวบ้านแก้ปัญหาว่าจำเป็นต้องทำอะไรชาวบ้านจึงมีความเป็นอยู่ที่ดีพึ่งพาตนเองได้ ไม่ไปกู้เงินนอกระบบมาใช้ ส่วนคณะกรรมการเองก็ได้การบริหารกองทุนที่เป็นระบบมีคนของหน่วยงานรัฐเข้ามาให้ความช่วยเหลือ สมาชิกได้รับความยุติธรรมจากการกู้เงิน

5. หลักประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล (CIPP MODEL)

รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล (CIPP MODEL)

แนวคิดและโมเดลซิฟฟ์ในการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP MODEL)

ในหนังสือทางการประเมินชื่อ “Educational Evaluation and Decision Making” หนังสือเล่มนี้ได้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในวงการศึกษาของไทยเพราะได้เป็นการให้แนวคิดและวิธีการทางการวัดและประเมินผลการศึกษาไว้อย่างน่าสนใจและทันสมัยด้วย นอกจากนี้ สตัฟเฟิลบีมก็ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการประเมินอีกหลายเล่มอย่างต่อเนื่อง

สตัฟเฟิลบีมได้ให้คำนิยามคำว่า “การประเมิน” ไว้ดังนี้

“การประเมิน” คือ กระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมถึงการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่จัดเก็บมาแล้วนั้น มาจัดทำให้เกิดเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการประกอบการตัดสินใจต่อไป

จากนิยามดังกล่าว มีสาระสำคัญที่สามารถขยายความได้เป็นข้อๆ ได้ดังนี้

1. การประเมิน เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นการระบุกระบวนการ คือมีความต่อเนื่องกัน ในการดำเนินงานอย่างครบวงจร และย้อนกลับมาสู่รอบใหม่ของวงจร
2. กระบวนการประเมิน จะต้องมีการระบุหรือบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ
3. กระบวนการประเมิน จะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้ระบุหรือบ่งชี้ไว้
4. กระบวนการประเมิน จะต้องมีการนำเอาข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาแล้วนั้นมาจัดทำให้เป็นสารสนเทศ
5. สารสนเทศที่ได้มานั้น จะต้องมีความหมายและมีประโยชน์
6. สารสนเทศดังกล่าว จะต้องได้รับการนำไปเสนอเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดทางเลือกใหม่ หรือแนวทางในการดำเนินการใดๆ ต่อไป

แนวคิดของสตัฟเฟิลบีมมีลักษณะที่จะแบ่งแยกบทบาทของการทำงานระหว่างฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือฝ่ายประเมินมีหน้าที่ระบุ จัดหา และนำเสนอ

สารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหา และนำผลการประเมินที่ได้
นั้นไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อกำหนดกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี

การประเมินตามโมเดลของสตัฟเฟิลบีมนั้น สามารถสรุปการประเมินได้เป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. กำหนด หรือ ระบุและบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ
2. จัดเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์และจัดสารสนเทศเพื่อนำเสนอฝ่ายบริหาร

ประเภทของการประเมิน

สตัฟเฟิลบีมและคณะ ได้แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C)

เป็นการประเมินก่อนที่จะลงมือดำเนินการ โครงการใดๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดหลักการ
และเหตุผล รวมทั้งเพื่อพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องจัดทำโครงการดังกล่าว การชี้ประเด็นปัญหา
ตลอดจนการพิจารณาความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินตัวป้อนเข้า (Input Evaluation : I)

เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสม ความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการ
ดำเนินโครงการตลอดจนเทคโนโลยีและแผนของการดำเนินงาน

3. การประเมินการบวนการ (Process Evaluation : P)

ส่วนนี้เป็นการประเมินเพื่อ

- 3.1 หาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ เพื่อทำการแก้ไขให้สอดคล้องกับข้อ
บกพร่องนั้น
- 3.2 หาข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่จะสั่งการเพื่อการพัฒนางานต่างๆ
- 3.3 บันทึกภาวะของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นไว้กับหลักฐาน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P)

เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้น จากการทำโครงการกับเป้าหมายหรือ
วัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดได้แต่ต้น รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการ ยุก เลิก
ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

การจัดประเภทของการประเมินดังกล่าว แสดงถึงการประเมินที่พยายามให้ครอบคลุม
กระบวนการทำงานในทุกๆ ขั้นตอน ตามแนวคิดที่รู้จักกันดีในนามว่า (CIPP MODEL) สิ่ง
ที่ควบคู่กับการประเมินทั้ง 4 ประเภทข้างต้นได้แก่ การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงการใดๆ ซึ่งจะแบ่ง
ออกได้อีก 4 ประเภทเช่นกัน

1.การตัดสินใจเพื่อการวางแผน เป็นการตัดสินใจที่อาศัยการประเมินจากภาวะแวดล้อม มีบทบาทสำคัญคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนในการดำเนินงาน

2.การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ เป็นการตัดสินใจที่อาศัยการประเมินตัวป้อน มีบทบาทสำคัญคือ การกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนการทำงานต่างๆ ของโครงการ

3.การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ เป็นการตัดสินใจที่อาศัยการประเมินกระบวนการ มีบทบาทสำคัญคือ ควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด และเพื่อปรับปรุงแก้ไขแนวทางการทำงานให้ได้ผลที่สุด

4.การตัดสินใจเพื่อการทบทวนโครงการ เป็นการตัดสินใจที่อาศัยผลจากการประเมินที่เกิดขึ้น มีบทบาทหลักคือ การตัดสินใจเกี่ยวกับการยุติ ล้มเลิก หรือขยายโครงการในช่วงเวลาต่อไป

แนวคิดและเป้าหมายของการประเมินตามสตีฟเฟิลบีม ได้เสนอมมาแล้วนั้น ก็เพื่อประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการดำเนินงาน โครงการแต่ละประเภท จะเห็นได้ชัดว่า การประเมินแต่ละประเภทดังกล่าว จะต้องเอื้ออำนวยต่อการนำไปตัดสินใจ แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตีฟเฟิลบีม นับว่าเป็นต้นแบบของการประเมินอย่างมีระบบ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการในครั้งนี้เป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งรูปแบบการใช้ ในการประเมินตรงกับแบบจำลอง (CIPP Model) ส่วนเนื้อหาในบทนี้ได้แสดงถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้าน โนนสมบูรณ์ หมู่ 21 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้

CIPP MODEL เป็นรูปแบบการประเมิน กระบวนการหรือข้อมูลที่ต้องการรวมทั้ง การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกินสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ ซึ่งรูปแบบการประเมินแบบ CIPP MODEL นี้เป็นความคิดของ "Stufflebeam" แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุมเพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมได้ทันที่ทั้งที และมีการประเมินรวมสรุปผลหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้วเพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินของชิปซึ่งเป็นที่ยอมรับใช้โดยทั่วไป

แบบจำลองชิปจะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. **การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation :C)** ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการดำเนินงานเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์กองทุนของผู้กู้ โดยพิจารณาถึงสถานะแวดล้อมโดยทั่วไปของหมู่บ้านลักษณะการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ รวมทั้งข้อมูลอื่นๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการประเมินซึ่งข้อมูลที่ได้ทำการเก็บรวบรวมจะทำการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมของการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านเพื่อใช้ในการพิจารณาจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและช่วยกำหนดวัตถุประสงค์
2. **การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (input Evaluation :I)** เป็นการตัดสินใจเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการและกำหนดโครงสร้างของผู้กู้ คือจำนวนผู้สมัครขอู้เงิน งบประมาณคือเงิน 1 ล้านบาทที่รัฐบาลให้มา วัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงานและที่สำคัญคือแผนการดำเนินงานที่เอื้อประโยชน์

และใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ สำหรับโครงการ ความพอเพียงของปัจจัยนำเข้าที่มีอยู่แล้วว่าจะช่วยให้การดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จหรือไม่

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation :P) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินโครงการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงให้การดำเนินงานในช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับกระบวนการในกองทุนหมู่บ้าน โนนสมบูรณ์นั้นเริ่มตั้งแต่กระบวนการการจัดตั้งกองทุน กระบวนการจัดหาคณะกรรมการเพื่อมาดำเนินกิจการกองทุน กระบวนการพิจารณาเงินกู้ยืม ให้กับสมาชิกกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านซึ่งได้ทำการประเมินเพื่อ หาข้อบกพร่องและนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละกระบวนการ ให้มีการแก้ไขปรับปรุงต่อไป

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation :P) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ โดยจะทำการศึกษาผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนในด้านความสามารถในการปล่อยกู้ การคืนเงินกู้ ของสมาชิกผู้กู้ การนำเงินกู้ไปใช้ประกอบอาชีพ ของสมาชิก ประสบผลสำเร็จหรือไม่ ยอดเงินของกองทุนเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด ผลการดำเนินงานโดยรวมบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่

ซึ่งการประเมินรูปแบบของ CIPP MODEL นั้น เหมาะสมที่สุดที่จะนำมาประเมินสถานการณ์ของกองทุนหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้าน เพราะว่าการดำเนินงานของกองทุนแต่ละกองทุนนั้นจะมีความแตกต่างกันไปทั้งผู้กู้ และการกำหนดวงเงินและระยะเวลาในการชำระคืนของแต่ละคน ถ้าจะทำการประเมินกองทุนเพื่อให้ประสบความสำเร็จเราสมควรที่จะใช้แบบการประเมินของ CIPP มาประเมินผลเพื่อความสะดวกและถูกต้อง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึงสมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินโครงการ ที่ผู้ประเมินจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย หมายถึงสมาชิกบางส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล อันเนื่องมาจากการประหยัดเวลา และงบประมาณที่ต้องใช้เป็นจำนวนมากในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโนนสมบูรณ์ กำหนดให้ประชากรคือสมาชิกกองทุนบ้านโนนสมบูรณ์ ทั้งหมด 52 คน และกลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนจำนวน 42 คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ

การวิจัยเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ความจริงเพื่อตอบปัญหาวิจัยหรือข้อสงสัยที่เกิดขึ้น กระบวนการที่นำมาใช้ในการหาคำตอบของปัญหาต้องเป็นกระบวนการที่เป็นเหตุเป็นผล มีความน่าเชื่อถือ

3.1 ความหมายของตัวแปรในการวิจัย

สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการหาคำตอบของปัญหาวิจัยมีหลายประเภท อาจมีค่าคงที่หรือแปรเปลี่ยนค่าไปได้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและโครงสร้างของสิ่งที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา ในทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์สิ่งที่ผู้วิจัยศึกษาเพื่อหาคำตอบนั้น เรียกว่า ตัวแปร (Variable) ตัวอย่างของตัวแปรที่มีการศึกษาทางด้านสังคมวิทยา จิตวิทยา และการศึกษา ได้แก่ เพศ รายได้ การศึกษา การจัดชนชั้นทางสังคม การเปลี่ยนอาชีพ ระดับความพึงพอใจ เจตคติ ความวิตกกังวล ผลสัมฤทธิ์ ฯลฯ จากกล่าวได้ว่าคุณสมบัติอย่างหนึ่งของตัวแปรทั้งหลายคือ ค่าของตัวแปรซึ่งมีค่าแตกต่างกันไปตามลักษณะของตัวแปร โดยค่าของตัวแปรเหล่านี้อาจกำหนดแทนได้ด้วยตัวเลข (Numeric) หรือค่าที่ถูกกำหนดขึ้น เช่น Y เป็นสัญลักษณ์ที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อใช้เป็นตัวแปรตัวหนึ่ง ดังนั้น เราสามารถกำหนดค่าซึ่งเป็นตัวเลขต่าง ๆ เพื่อนำมาแทนในตัวแปร Y ได้ ขึ้นอยู่กับค่าของตัวแปรนั้นถูกกำหนดให้เป็นอะไร จึงอาจสรุปได้ว่าสิ่งใดก็ตามที่มีค่าเดียวคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง สิ่งนั้นไม่เป็นตัวแปร เช่น สุนัข คน แมว ชายหรือหญิง เป็นต้น เราสิ่งที่มีค่าเดียวนี้ว่า ค่าคงที่ (Constant) และเขียนด้วยตัวพิมพ์เล็กในภาษาอังกฤษ เช่น a เป็นต้น แต่ถ้าเป็นเชื้อชาติของคน ชนิดของแมว พันธุ์ของสุนัข ความงามของผู้หญิง เหล่านี้มีค่าไม่คงที่เพราะสามารถเปลี่ยนแปลงค่าไปได้ตลอดเวลาสิ่งใดก็ตามที่มีค่าเปลี่ยนแปลงได้หลายค่าหรือมีค่าไม่คงที่ เราเรียกว่า ตัวแปร (Variable) เพราะมีค่าแปรเปลี่ยนไปได้หลาย ๆ ค่า

3.2 ความหมายของตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไรซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณและในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

3.3 การกำหนดค่าตัวแปรและตัวชี้วัด

การกำหนดค่าตัวแปรเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงระดับของข้อมูลที่เป็นตัวเลขซึ่งเก็บรวบรวมได้จากการวัด โดยตัวเลขที่ใช้แสดงค่าปริมาณ หรือตัวแทนที่ถูกกำหนดมาจากคุณลักษณะของ

ตัวแปร สมมติว่า นักศึกษาต้องการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านในหมู่บ้านที่ตนเองทำงาน อยู่ผู้ศึกษาต้องทราบมาก่อนว่าในหมู่บ้านนั้นมีกองทุนมาแล้วกี่กองทุน ผู้ศึกษาต้องกำหนดค่าที่เป็น ตัวเลขให้กับกองทุนที่มีทั้งหมดให้กับหมู่บ้านการกำหนดค่าตัวชี้วัด ในการกำหนดค่าของตัวชี้วัดนั้น สามารถจำแนกเป็น 8 ลักษณะคือ

1. การกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดที่เป็นตัวเลขโดยใช้ ค่าสถิติอย่างง่าย ๆ อาทิ ร้อยละ อัตราส่วน จำนวน หรือค่าเฉลี่ยเป็นต้น การกำหนดค่าตัวชี้วัดในตัว ปริมาณที่ใช้กับกองทุนหมู่บ้านนั้น ผู้ศึกษาจะทำการสำรวจกลุ่มบุคคลเป้าหมายเพื่อมาให้ข้อมูลเกี่ยว กับกองทุนหมู่บ้าน อาจะกำหนดได้เช่น จำนวนสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านมีจำนวนทั้งหมด 125 คน ผู้ศึกษาอาจจะสำรวจข้อมูลได้โดยเก็บข้อมูลจากจำนวนสมาชิกโดยใช้อัตราร้อยละ 50 ก็ได้ หรือ อาจะทำได้จากการกำหนดจำนวนของสมาชิกกองทุนขึ้นเพื่อเป็นการหาข้อมูลได้ง่ายขึ้น

2. การกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดในลักษณะของข้อ ความที่ระบุความคิดเห็น ความสอดคล้อง ความเหมาะสมตามความคิดเห็นของรายบุคคล หรือกลุ่ม บุคคล ซึ่งในบางกรณีอาจจะต้องแปลงการกำหนดค่าในเชิงคุณภาพเป็นเชิงปริมาณให้อยู่ในรูปของ ร้อยละหรือสัดส่วนระหว่างสิ่งที่ต้องการได้การกำหนดตัวชี้วัด บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพดิน ฟ้าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดัง ต่อไปนี้

- 1.ความยากจนของประเทศ
- 2.นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- 3.ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 4.สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 5.ความเดือนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 6.บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่น ชนบท
- 7.ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภาพในท้องถิ่น ประกอบไปด้วย ตัวแปร ตามบร.1 ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน / ชุมชน

2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน / ชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม
5. ข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่น ๆ ของท้องถิ่น และชุมชน ลักษณะบางประการที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชนและท้องถิ่น เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

3.4 การวิจัยเชิงระบบที่มีการประเมินอยู่ 2 แบบ คือ

1. ประเมินระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ที่จะเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่จะบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพและสามารถที่จะดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สามารถที่จะให้คำแนะนำในการประกอบอาชีพต่าง ๆ แก่สมาชิกกองทุน หรือเป็นการแนะนำอาชีพเสริมต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและครอบครัวและสร้างอาชีพใหม่ขึ้นในชุมชน

2. ระบบการบริหารผู้กู้ การบริหารผู้กู้ คณะกรรมการกองทุนจะมีหน้าที่ต่าง ๆ ในด้านการบริหารผู้กู้ เช่น เมื่อผู้กู้ต้องการกู้เงินกองทุน คณะกรรมการจะต้องให้คำปรึกษาทางด้านการทำสัญญาการติดตามตรวจสอบเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้แก่สมาชิกกองทุน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ในการประเมินโครงการใด ๆ การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนที่ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลแต่ละประเภทด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องมีความเหมาะสมกับการใช้รวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะแตกต่างกัน ดังนั้นจะต้องมีการเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมที่สามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้สอดคล้องกับความต้องการ ซึ่งสามารถจำแนกเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การสังเกต (Observation) เป็นเครื่องมือวิจัยที่จะต้องใช้ตัวบุคคลซึ่งในที่นี้คือตัวของผู้วิจัยเองมาทำหน้าที่ในการวัดโดยใช้หูและตา เป็นเครื่องมือสำคัญมาราคิดตาม ฝ้าสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการจดบันทึกข้อมูลที่ได้ไว้เพื่อป้องกันการลืมสิ่งที่ได้จาก การสังเกตเช่น เข้าไปเก็บข้อมูลจากสมาชิกกองทุนหรือคณะกรรมการกองทุน ผู้เก็บข้อมูลอาจจะสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เขาแสดงขณะเรากำลังสัมภาษณ์เขาอยู่แล้วนำมาเป็นการศึกษา

2. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยเป็นรูปแบบหนึ่งของการสนทนา แต่เป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายตามที่ผู้วิจัยกำหนด ซึ่งการสัมภาษณ์จะได้เก็บกลุ่มเป้าหมายที่อ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือไม่ได้ ซึ่งประชากรในชนบทส่วนใหญ่จะอ่านและเขียนหนังสือไม่ค่อยจะได้ การสัมภาษณ์นั้นจะต้องใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลค่อนข้างมาก เพราะการที่เราจะได้ข้อมูลในแต่ละคนจะใช้เวลามากในการตอบคำถาม การใช้คำพูดในการสัมภาษณ์ควรใช้คำพูดคุยอย่างเป็นกันเองกับผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อไม่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกร็งเกินไป เราไม่ควรใช้คำพูดที่ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกอึดอัดในการตอบคำถาม และแจ้งวัตถุประสงค์ให้แก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบล่วงหน้าก่อน เพราะฉะนั้นการสัมภาษณ์จึงเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับบัณฑิตกองทุน เพราะสามารถที่จะได้ข้อมูลโดยตรงตามข้อคำถามที่ต้องการทราบ

3. การสำรวจอย่างมีส่วนร่วม คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมกับประชาชนและสมาชิกกองทุนในหมู่บ้าน โดยการเข้าไปคลุกคลีทำความคุ้นเคยกับประชาชน เพราะถ้าหากเรามีความคุ้นเคยแล้วการจะได้มาซึ่งข้อมูลต่าง ๆ ก็จะง่ายขึ้น โดยการมีส่วนร่วมนั้นเราก็คงจะเข้าไปช่วยงานหรือเวลาที่คณะกรรมการกองทุนจัดให้มีการประชุมสมาชิกกองทุนตัวบัณฑิตก็เข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อเป็นการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ของกองทุน

4. การจัดเวทีประชาคม การจัดเวทีประชาคม บัณฑิตกองทุนจะทำหน้าที่ในการจัดเวทีโดยการเชิญตัวแทนคณะกรรมการแต่ละหมู่บ้าน มาทำการแลกเปลี่ยนปัญหาหรือสรุปผลต่าง ๆ ในการบริหารจัดการกองทุนว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นอย่างไรบ้าง และตัวบัณฑิตก็ได้ข้อมูลที่ต้องการเพื่อไปประกอบในการทำแบบรายงาน โดยการจัดเวทีประชาคมนั้นจะทำให้ทั้งการจัดเวทีระดับหมู่บ้านและระดับตำบล ซึ่งการจัดเวทีปัญหาต่าง ๆ จะถูกนำมารวบรวมเพื่อทำการสรุปและหาทางแก้ไข

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ความหมายของข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายหรือเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ตอบคำถามของในประเด็นที่ต้องการประเมินแหล่งข้อมูล หมายถึง แหล่งที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็น คน เอกสาร วัตถุ หมู่บ้าน หรือสถานการณ์ ที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนดเพื่อใช้ตอบประเด็นคำถาม โดยจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการนั้น ๆ ซึ่งมีทั้งแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

5.2 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใด ๆ อาจจะต้องจำแนกขั้นตอนของการเก็บรวบรวมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพเป็น 6 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด เป็นขั้นตอนของการกำหนดข้อมูลจากการวิเคราะห์จุดประสงค์ว่ามีอะไรบ้าง เป็นข้อมูลที่อยู่ในลักษณะใด ระดับของข้อมูลใด และจะใช้อะไรเป็นตัวชี้วัด ซึ่งจะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของข้อมูลที่ต้องการอย่างแท้จริง
2. กำหนดแหล่งข้อมูล เป็นขั้นตอนของการหาแหล่งข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล ซึ่งการกำหนดแหล่งข้อมูลนั้น จะเป็นหมู่บ้านที่ตัวบัณฑิตทำงานอยู่ ส่วนผู้ให้ข้อมูลนั้นก็จะเป็นประชาชนในหมู่บ้าน สมาชิกกองทุน คณะกรรมการกองทุน
3. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง บัณฑิตกองทุนจะทำการกำหนดสมาชิกบางส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้นั้นเป็นข้อมูลที่เป็นความจริงไม่ใช่ข้อมูลเท็จ
4. เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนของการเลือกวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้เป็นการง่ายในการเก็บรวบรวมซึ่งก็มีหลายวิธีเช่น การทำแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต เป็นต้น
5. สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนของการเลือกสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่มีคุณภาพที่สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างถูกต้องครบถ้วน และเชื่อถือได้
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง ก่อนจะออกเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องมีการวางแผนและวิธีการดำเนินการเพื่อที่จะได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างครบถ้วน

5.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีหลากหลายวิธีที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านนั้น ได้แก่ การสัมภาษณ์ เพราะวาระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์มีโอกาสได้เจอกันและทำให้เราได้ข้อมูลที่ต้องการได้ครบถ้วน การใช้คำถามเพื่อสัมภาษณ์อาจจะเป็นคำถามที่เข้าใจง่าย และจะมาให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามได้ง่ายและไม่สับสนกับคำถามที่ถาม การสังเกต คือการสังเกตจากพฤติกรรม บุคลิกท่าทางที่ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงออกมาขณะที่ทำการสัมภาษณ์ และการเรียนรู้ในชุมชนโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชาวบ้านร่วมกันทำขึ้น

6.การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษากองทุนหมู่บ้านซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลมีทั้งเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ ส่วนข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์เกี่ยวกับกองทุนนั้น เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ หรือความคิดเห็นในประเด็นอย่างลึกซึ้ง

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เน้นการศึกษาชุมชนเป็นหลัก ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งร่วมมือร่วมใจกันมากขึ้น และเพื่อเป็นการทราบถึงปัญหาต่างๆ ของชุมชน ทั้งทางด้านลบและด้านบวกเพื่อที่นั้นจะได้ช่วยกันแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง และเป็นการประเมินสถานการณ์กองทุนหมู่บ้านโดยเน้นเจาะลึกถึงชุมชนที่ได้ประโยชน์จากกองทุนหมู่บ้านในด้านคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ต่างๆ ความคล่องตัวของสภาพเศรษฐกิจในชุมชน การเข้าไปมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาว่ามีมากน้อยเพียงใด ข้อมูลที่ได้ก็จะได้จากกำรสัมภาษณ์ การสังเกต และบันทึกต่างๆ

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บและศึกษาข้อมูล ที่เป็นจำนวนหรือปริมาณ เช่น จำนวนประชากรทั้งหมดของหมู่บ้าน โนนสมบุรณ์ จำนวนสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน จำนวนที่ปล่อยกู้ รายได้ของผู้กู้ เป็นต้น

ดังนั้นข้อมูลในบทนี้จะเป็นข้อมูลและเนื้อหาซึ่งได้กล่าวถึงวิธีการต่างๆ ที่จะใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการและไม่เป็นข้อมูลเท็จ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กับการบริหารจัดการกองทุนให้อยู่อย่างยั่งยืนในอนาคต

บทที่ 4

ผลการติดตามประเมินโครงการ

ผลของการติดตามการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ของกองทุนบ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการประเมินตามแบบทฤษฎี CIPP Model ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ผลการประเมินบริบทชุมชน แบ่งได้ 2 ระดับ

4.1.1 บริบทระดับประเทศ หรือระดับมหภาค

ในบริบทระดับประเทศ มีส่วนที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ความยากจนของคนในประเทศ (วารสารเศรษฐกิจและสังคม : 2544)

เกี่ยวกับสถานการณ์ความยากจนของประเทศโดยรวมเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ระดับของรายได้ พบว่า ความยากจนมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นภายหลังประเทศประสบกับวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ทำให้คนจนในปี 2543 เพิ่มขึ้นเป็น 8.9 ล้านคน โดยกลุ่ม “คนจนมาก” มีจำนวนเพิ่มขึ้นถึง 18 ล้านคน และกลุ่ม “คนเกือบจน” เพิ่มขึ้นอีก 0.2 ล้านคน ซึ่งคนกลุ่มนี้พร้อมที่จะเปลี่ยนสถานภาพมาเป็นกลุ่มคนจน และกลุ่มคนรวม ก็มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน ความยากจนในระดับพื้นที่พบว่า ความยากจนมีการกระจุกตัวค่อนข้างมากในเขตชนบท กล่าวคือ คนจนร้อยละ 91.7 ของคนทั้งประเทศ อาศัยในเขตชนบทและคนจนกว่าครึ่งหนึ่งของคนจนทั้งหมดอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และหากพิจารณาสัดส่วนของหมู่บ้านยากจน ทั่วประเทศในปี 2543 พบว่ามีหมู่บ้านยากจนทั่วประเทศ จำนวน 15,246 หมู่บ้าน หรือคิดเป็นร้อยละ 23.5 ของหมู่บ้านทั่วประเทศ โดยจังหวัดที่มีหมู่บ้านยากจนสูงสุดถึงร้อยละ 80 ของหมู่บ้านยากจนทั้งหมดโดยเป็นหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 18 จังหวัด ส่วนอีก 7 จังหวัดอยู่ในภาคเหนือของประเทศ

รัฐบาลได้กำหนด ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศแบบยั่งยืน คือ การลดสัดส่วนคนจนจากร้อยละ 15 ให้เหลือไม่เกินร้อยละ 12 ของประชากรในปี 2549 การกระจายบริการทางสังคมและบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจให้มีความเป็นธรรมและเข้าถึงคนยากจนทั้งในชนบทในเมือง และการลดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนจน และกลุ่มคนในสังคมด้วยกัน

2. นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

หลักการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อต้องการพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประเทศรวมทั้งแนวทางการพัฒนาต่อไปในอนาคต โดยการให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมให้มากขึ้นด้วยการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและให้เกิดความต่อเนื่อง โดยแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างชัดเจนในภาพรวมดังนี้([http:// www.ismed.or.th/](http://www.ismed.or.th/))

1. เพื่อบรรเทาปัญหาของกลุ่มอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบันและช่วยพยุงกลุ่ม SMEs ให้ดำรงอยู่รอดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจมีแนวทางดำเนินการ คือ

1.1 ปรับปรุงเพิ่มเติม ในจุดที่ SMEs มีปัญหาไม่ว่าจะเป็นในด้านเทคโนโลยีการผลิตและการบริหาร , ด้านการตลาด , การเข้าถึงแหล่งเงินทุนต่าง ๆ, การพัฒนาบุคลากรหรือแม้แต่การเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

1.2 การสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่ปฏิบัติการ

1.3 การสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สนับสนุนซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐ , เอกชน , ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค , สถาบันอิสระเฉพาะทาง , สถาบันการศึกษา

2. การพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ที่ดำเนินการอยู่แล้วให้ขยายตัวเจริญเติบโตและสามารถแข่งขันได้ ทั้งในระดับประเทศและระดับโลกโดยมีความสามารถเทียบได้กับวิสาหกิจ SMEs ต่างชาติ และสามารถออกไปแข่งขันในต่างประเทศ มีแนวทางดำเนินการ คือ

2.1 เน้นความเข้มแข็ง การพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล ทั้งด้านมาตรฐานคุณภาพสินค้า , ความรวดเร็วในการส่งมอบสินค้าและการให้บริการ, มาตรฐานระบบการบริหารการผลิต เช่น ISO 9000 หรือ ISO14000 ,มาตรฐานสุขอนามัย , การป้องกันสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ , การคุ้มครองแรงงานและสิทธิมนุษยชน

2.2 เน้นกลไกการสนับสนุนเงินทุน การร่วมทุน (Venture Capital) และการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์สำหรับ SMEs เพื่อการปรับปรุงผลผลิต เทคโนโลยีการผลิตและนวัตกรรม และเพื่อที่จะขยายกิจการให้เพิ่มมากขึ้น

3. การสร้างกลุ่มอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ที่มีอนาคต และนวัตกรรม ที่กลุ่มมีนโยบายการพัฒนาให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางการดำเนินการ คือ

3.1 เน้นในเรื่องข้อมูลข่าวสารการลงทุนสาขาที่มีศักยภาพ

3.2 เน้นกลไกการส่งเสริมอย่างใกล้ชิดและครบวงจรในลักษณะการบ่มเพาะ (Incubation)

3.3 เน้นกลไกสินเชื่อเพื่อการเริ่มต้นกิจการ (Star-up Loans)

3.4 เน้นกลุ่มเป้าหมายด้านนโยบาย เช่น กลุ่มผู้มีความรู้ และประสบการณ์การทำงาน , กลุ่มผู้ที่จบการศึกษาใหม่ที่มีความสามารถในเชิงนวัตกรรม หรือกลุ่มราษฎรอิสระที่จะจัดตั้งหน่วยผลิตหรือธุรกิจชุมชน

3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศไทย (หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ : 8 สิงหาคม 2545)

จากภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศไทย พบว่าประเทศไทยมีการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากปี 2544 ประเทศไทยได้ดุลการค้ากับต่างประเทศถึง 12,055 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่ในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2545 ประเทศไทยได้ดุลการค้าจากต่างประเทศเพียง 1,807 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากข้อมูลที่ได้ทำให้ทราบว่าในช่วง 4 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้เสียดุลการค้าในเรื่องของการส่งออกสินค้าเป็นจำนวนหลายพันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเหตุนี้ทำให้กระทรวงพาณิชย์ต้องเร่งหาทางแก้ไข

นายราเชนทร์ พจนสุนทร โฆษกกระทรวงพาณิชย์ เปิดเผยว่า ทางกระทรวงพาณิชย์ได้เตรียมการที่จะเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อของบประมาณในการดำเนินการ บริหารจัดการด้านการนำเข้าสินค้าต่างประเทศเพื่อลดปัญหาการขาดดุลการค้าของประเทศไทย

ในเบื้องต้นจะเสนอของบประมาณ 20-30 ล้านบาท เพื่อใช้ในการว่าจ้างบุคคลกรในการสำรวจข้อมูลภาคการผลิตของไทยว่าสินค้าใดมีคุณภาพเป็นอย่างไรสามารถใช้ทดแทนการนำเข้าได้หรือไม่ ขณะนี้กระทรวงพาณิชย์ได้มีการดำเนินการจัดทำฐานข้อมูล โดยจากข้อมูลระบุว่าในปี 2544 ไทยมีการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศมูลค่า 2.76 ล้านล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 54 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (ถ่าจีดีพี) โดยสินค้านำเข้าแบ่งเป็น 4 หมวดใหญ่ คือ

1. สินค้าทุน ร้อยละ 47.2
2. วัตถุดิบและสินค้ากึ่งสำเร็จรูป ร้อยละ 31.9
3. น้ำมันเชื้อเพลิง ร้อยละ 11.6
4. สินค้าอุปโภคบริโภค รวมถึงสินค้าฟุ่มเฟือย ร้อยละ 8.2

และสินค้าอื่น ๆ อีกร้อยละ 1.1 ในจำนวนนี้เป็นสินค้าที่ไทยผลิตได้และมีการส่งออก 5,509 รายการ โดยมีมูลค่าการส่งออกสูงกว่าการนำเข้าจำนวน 2,209 รายการ คิดเป็นร้อยละ 31.3 ของรายการสินค้านำเข้าทั้งหมด

โดยสินค้านำเข้าที่ประเทศไทยมีมูลค่าการนำเข้ามากกว่าการส่งออกได้แก่ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เครื่องจักรใช้ในอุตสาหกรรม ส่วนสินค้านำเข้าที่เรามีการส่งออกมากกว่าการนำเข้าคือ เครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์และส่วนประกอบ ทั้งนี้ประเทศไทยจะไปจัดทำข้อ

มูลเพื่อที่จะรณรงค์ให้ผู้ผลิตสินค้าของประเทศใช้ของในประเทศ การพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศให้แข็งแกร่งเพื่อทดแทนการนำเข้า รวมทั้งเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการต่อรองทางการค้ากับต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้การบริหารการนำเข้าของประเทศจากนี้ไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีเป้าหมายที่ชัดเจน กระทรวงพาณิชย์ได้เสนอมาตรการที่ควรดำเนินการเพื่อบริหารจัดการด้านนำเข้า ได้แก่ การใช้มาตรการด้านภาษีและมาตรการที่มีใช้ภาษีสำหรับสินค้านำเข้าบางรายการ เช่น การกำหนดมาตรฐานบังคับสำหรับสินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าบางชนิดมาตรฐานสินค้าอาหาร การตอบโต้การทุ่มตลาดสินค้าผลิตภัณฑ์เหล็กเป็นต้น นอกจากนี้จะใช้กฎหมายในประเทศที่มีอยู่ ในการตรวจสอบคุณภาพสินค้าจำนวน อาหารและยานำเข้า สิ่งเหล่านี้จะช่วยพวงภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศไทยได้บ้าง

4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของคนในประเทศ แต่สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ได้ถูกทำลายลงมากจนกลายเป็นปัญหาที่รุนแรงและส่งผลกระทบต่อเนื่องกันไปทั่วโลก

ประชาชนในเมืองและประชาชนในชนบทต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย ทำให้ประชาชนมีความต้องการที่แตกต่างกัน เช่น ประชาชนในเมืองต้องการน้ำที่สะอาด และโอกาสที่ดี ไม่มีเสียงอึกที่ก้องก่อให้เกิดความรำคาญ ในขณะที่ประชาชนในชนบทนั้นก็ต้องการแหล่งน้ำ และสภาพดินที่ดีเพื่อใช้ประโยชน์ทางการเกษตร มีป่าไม้เพื่อใช้เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร และช่วยรักษาระบบนิเวศของชนบทไว้ ในสถานการณ์ของสภาพแวดล้อมในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสภาพที่อยู่อาศัยปัญหาคุณภาพของแหล่งน้ำ เสียงและอากาศที่เป็นพิษ ป่าไม้เสื่อมโทรม การแย่งชิงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งปัญหาอาชญากรรม การฉกชิงวิ่งราว และปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่สะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมที่ชัดเจน และนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นโดยปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวได้ส่งสมจนก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ซึ่งหากไม่ร่วมกันเร่งแก้ไขสถานการณ์ให้สภาพแวดล้อมพลิกฟื้นกลับมาสู่ภาวะที่ดีแล้วสภาพสังคมที่เสื่อมถอยย่อมส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในประเทศเช่นกัน

ดังนั้นในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม เพื่อนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทุกคนนั้น จำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีการประสานร่วมมือและร่วมทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมรอบตัวคนให้อยู่ในสภาวะที่ดี ประชาชนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและมีคุณภาพ ขณะเดียวกันควรร่วมกันขยายผล “ความอยู่ดีมีสุข” ให้บังเกิดขึ้นกับกลุ่ม

คนทุกกลุ่มทั้งในเขตเมืองและชนบททั่วประเทศ ด้วยการร่วมกันสร้างสภาพแวดล้อมที่มีอยู่รอบตัวเราให้ดีขึ้น เพื่อนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทุกคน

4.1.2 บริบทระดับท้องถิ่นหรือระดับจุลภาค

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านโนนสมบูรณ์

หมู่บ้านโนนสมบูรณ์ เป็นหมู่บ้านเล็กๆ ซึ่งแยกมาจากหมู่บ้านหนองอีเหลอซึ่งเมื่อก่อนแถบนี้เป็นป่าดงดิบ ซึ่งชาวบ้านก็ได้เข้ามาเพื่อจะมาทำไร่เลื่อนลอย และต่อมา พอทำแล้วได้ผลผลิตเป็นที่น่าพอใจ จึงตั้งรกรากอยู่ที่นี่เป็นการถาวร และทำการแยกจากบ้านหนองอีเหลอ มาตั้งหมู่บ้านใหม่ ชื่อบ้านโนนสมบูรณ์ ซึ่งชื่อหมู่บ้านได้มาจากการโวลล์ของชาวบ้าน และได้ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2542 เป็นลำดับที่ 21 ของเขตตำบลปากช่อง ตั้งมาประมาณ 4 ปี มาแล้ว

หมู่บ้านโนนสมบูรณ์ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2542 โดยคนกลุ่มแรกที่เข้ามาจะเป็นคนที่มาจากจังหวัดสระบุรี พอทำมาหากินเจริญรุ่งเรือง ก็พาญาติพี่น้องมาตั้งรกรากเป็นการถาวร ในหมู่บ้านโนนสมบูรณ์มีจำนวนประชากรทั้งหมด 65 หลังคาเรือน ประชากรทั้งหมด 226 คน ชาย 102 คน หญิง 124 คน สามารถแบ่งได้ดังนี้

ในอดีตการ คมนาคมไม่สะดวก ถนนเป็นทางเกวียน ไฟฟ้า ประปาไม่มีใช้

สภาพปัจจุบัน เมื่อมีการพัฒนาถนนหนทางให้ดีขึ้นมีการทำไร่ ได้ผลดีก็ชวนญาติพี่น้องให้มาอยู่ทำมาหากิน ซึ่งจากเดิมที่เคยรวมกับบ้านหนองอีเหลอก็แยกมาเป็นบ้านโนนสมบูรณ์ในปัจจุบัน

2.ระบบนิเวศน์ของชุมชน

สภาพภูมิศาสตร์ หมู่บ้านโนนสมบูรณ์ มีสภาพทางภูมิศาสตร์ เป็นภูเขาลาดชัน มีบ้านเรือนตั้งอยู่กระจัดกระจาย เป็นกลุ่ม เป็นคุ่ม ในแต่ละคุ่มก็จะมีบ้านอยู่ ประมาณ 3 - 4 หลังคาเรือน พื้นที่ทั้งหมดในหมู่บ้านมี 5,500 ไร่ แบ่งออกเป็น ดังนี้ พื้นที่ทำการเกษตร 3,000 ไร่ สภาพพื้นดินในหมู่บ้านโนนสมบูรณ์เป็นพื้นดินที่ลาดเชิงชันซึ่งมีความเหมาะสมในการปลูกพืชอยู่ในเกณฑ์ดี ถึงปานกลาง เพราะลักษณะพื้นดินเป็นดินร่วน และเป็นดินลูกรังบางส่วนชาวบ้านมีรายได้จากการทำการเกษตรค่อนข้างได้ผลผลิตดี

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน แหล่งน้ำที่สำคัญในหมู่บ้านมีลักษณะเป็น ฝายน้ำล้น และมีลักษณะน้ำแดงไม่สามารถนำไปใช้อาบได้นอกจากนำน้ำไปทำการเกษตร แต่ปัจจุบันน้ำได้แห้งไปมากจึงไม่มีน้ำล้นให้เห็นนอกจากหน้าฝนเท่านั้น ซึ่งน้ำที่ใช้อาบต้องอาศัยบ่อน้ำที่ขุดขึ้นมา แต่ไม่เพียงพอการใช้ของชาวบ้าน น้ำที่ใช้ในหมู่บ้านไม่ค่อยเพียงพอ

สาธารณูปโภค ระบบสาธารณูปโภคของหมู่บ้านนั้นไม่มีไฟฟ้าใช้ เมื่อปี พ.ศ. 2540 และน้ำประปาหมู่บ้าน ไม่มี ทำให้ชาวบ้านมีความลำบากเรื่องน้ำใช้มาก ต้องเจาะน้ำใช้เองแต่น้ำไม่เพียงพอ เพราะบางบ้านไม่มีเงินในการจะเจาะต้องอาศัยบ้านเรือนใกล้เคียง ซึ่งน้ำไหลไม่แรงนักทำให้การปลูกผักสวนครัวไม่ค่อยได้ผลนัก

การคมนาคม ด้านถนนนั้นในหมู่บ้านเดิมเป็นถนนลูกรัง และหน่วยงานของรัฐบาลจากองค์กรส่วนท้องถิ่น หรือองค์การบริหารส่วนตำบล มีโครงการก่อสร้างถนน หินคลุก ให้กับหมู่บ้านในปี 2540 แต่ในปัจจุบันถนนก็ได้กลับคืนสู่สภาพเดิม เหตุเพราะประชาชนที่ใช้สัญจรไปมาเป็นเวลานาน จากหินคลุกก็เสื่อมสภาพกลับมาเป็นถนนลูกรังตามเดิม ซึ่งงงในการลาดยางไม่มี

อาณาเขตติดต่อ พื้นที่ติดต่อกับหมู่บ้านโนนสมบูรณ์ มีพื้นที่ติดกับหมู่บ้านหนองอีเหลอ หมู่ 6 เพราะเคยอยู่ในเขตรับผิดชอบเดียวกัน แต่ในปี 2542 ได้แยกตัวออกมาตั้งเป็นหมู่บ้านโนนสมบูรณ์

3ระบบสังคม วัฒนธรรม

การเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านนั้น อยู่กันเป็นระบบเครือญาติ เพราะว่ามีมาจากถิ่นฐานเดียวกัน การอยู่ร่วมกันของประชาชนเป็นไปแบบพึ่งพาอาศัยกัน รู้จักกันหมดทุกคน เพราะเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ในอดีตทุกครั้งที่มีงานบุญ ชาวบ้านก็จะให้ความร่วมมือ มาช่วยเหลือกันตลอด ถึงแม้แต่ฤดูเก็บเกี่ยว พืชผลทางการเกษตร ก็ขอแรงงานมาช่วยเหลือกัน แต่ปัจจุบัน การช่วยเหลือกันเริ่มลดน้อยถอยลง แต่ก็ไม่ถึงกับว่าอยู่กันอย่างไม่ช่วยเหลือกันเลย ก็ยังมีบ้าง ในเรื่องขอการช่วยงานบุญงานกุศล ต่าง ๆ เช่น งานบวช งานแต่งงาน หรืองานศพ เป็นต้น แต่ในเรื่องของการช่วยเหลือทางการเก็บเกี่ยวผลผลิตจะเกี่ยวเกี่ยวกันไปในฐานะของการจ้างงาน มีการนำเงินค่าจ้างเข้ามาเกี่ยวข้อง เหตุเพราะทุกคนต้องการรายได้เข้ามาจนเกือบครบถ้วนจึงไม่อยากจะเสียผลประโยชน์ ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ ทางด้านเศรษฐกิจของชุมชนอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างดี ประชาชนมีฐานะค่อนข้างพอมีพอใช้ถึงดี เหตุเพราะประชาชนในหมู่บ้านโนนสมบูรณ์มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองไม่ต้องไปเช่าที่ทำกินมีหนี้สินเงินนอกระบบน้อย แต่ก็จะมีบางส่วนที่หากจำเป็นต้องรับจ้างเป็นรายวันแต่ค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตรในพื้นที่ของตนเองและจ้างคนที่มิฐานะยากจนในหมู่บ้านมารับจ้างในการเก็บเกี่ยวผลผลิต กลุ่มอาชีพเกษตรกรของชนในหมู่บ้านก็จะเป็น กลุ่มทำไร่ข้าวโพด ปลูกน้อยหน่า ที่มีมากที่สุด ในปัจจุบันมีอาชีพเกิดขึ้นใหม่หลายอาชีพด้วยกัน เช่น รายได้

การประกอบอาชีพ

การเลี้ยงโคนม ทั้งวัวตัวผู้ที่เลี้ยงไว้เพื่อขายเนื้อหรือไว้เป็นพ่อพันธุ์ เมื่อโตเต็มทีจะมีราคาดี มาก จากการสอบถามชาวบ้านที่เลี้ยงวัวนมตัวผู้ว่าเมื่อซื้อมา จะซื้อลูกวัว หย่านมประมาณ 2 - 3 เดือน และจะเลี้ยงไว้ประมาณ 1 - 2 ปี ก็จะขายได้ในราคา 20,000 -30,000 บาทเลยทีเดียว และวัวตัวเมียที่เลี้ยงไว้ขายน้ำนมดิบ โดยจะส่งน้ำนมดิบให้กับสหกรณ์โคนม ซึ่งรายได้จากการขายน้ำนมวัวเป็นรายได้ค่อนข้างดีทีเดียว

การปลูกอ้อย อาชีพนี้ลงทุนสูงมากพอสมควรจึงปลูกกันไม่มากนักในหมู่บ้าน แต่ถ้าปลูกก็ขายค่อนข้างได้ราคามีพอสมควร

เกษตรกรอื่น ๆ เช่น สวนน้อยหน่า และอาชีพค้าขาย ในหมู่บ้าน โนนสมบูรณ์มีร้านค้าเพียงร้านเดียวเท่านั้นจึงค่อนข้างขายดี ซึ่งขายให้กับคนในหมู่บ้านกันเองเป็นส่วนมากเพราะว่าหมู่บ้านห่างจากตลาดค่อนข้างไกลและไม่มีรถโดยสารเข้าหมู่บ้านในการประกอบอาชีพที่กล่าวมา ทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้าน ดีขึ้นในระดับหนึ่ง นอกจากนี้แล้วระบบเศรษฐกิจของหมู่บ้านยังอยู่ในรูปของเงินช่วยเหลือจากรัฐบาล เช่น เงินหมุนเวียนในหมู่บ้าน ,เงินออมทรัพย์เพื่อการผลิต ,เงินตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อการเกษตร , และกองทุนเงินล้านของรัฐบาลชุดนี้ ด้วย

ด้านวัฒนธรรม ในด้านวัฒนธรรมประเพณีในหมู่บ้าน โนนสมบูรณ์ การจัดประเพณีต่าง ๆ นั้นจะจัดร่วมกันกับที่วัดบ้านหนองอีเหลอ เหตุที่จัดร่วมกันก็เพราะว่า บ้านโนนสมบูรณ์ไม่มีวัด เพราะแยกมาจากหมู่บ้านหนองอีเหลอ แต่งานที่ไม่ได้จัดร่วมกันกับหมู่บ้านหนองอีเหลอ คืองานทำบุญกลางบ้าน

ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาหรือโรงเรียน เด็กนักเรียนที่ยังอยู่ในช่วงเกณฑ์ประถมศึกษา ก็จะมาเรียนที่โรงเรียนหนองอีเหลอ เพราะในหมู่บ้าน โนนสมบูรณ์ไม่มีโรงเรียนในหมู่บ้าน ส่วนบ้านไหนที่มีฐานะค่อนข้างดีก็จะไปเรียนในตลาดปากช่อง มีรถรับส่งจากบ้านไปถึงโรงเรียนสะดวกหนทางก็ไม่ลำบากเพราะเป็นตลาดยางจะมีก็แต่ถ้าเข้าหมู่บ้านเท่านั้นที่เป็นทางลูกรังประมาณ 5 กิโลเมตร ทุกคนในหมู่บ้านได้รับการศึกษาหมดทุกคน และจะมีบางส่วนที่ไปศึกษาตามจังหวัดอื่น เช่น ขอนแก่น กรุงเทพฯ แต่ไม่ก็คน

ด้านสุขภาพอนามัย ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรง เจ็บป่วยบ้างในช่วงที่ เปลี่ยนฤดูอากาศ และชาวบ้านมีความรู้ในเรื่องการรักษาสุขภาพอนามัยและโภชนาการของตนเอง มากขึ้น มีการดูแลตนเองโดยการซื้อยามากินในกรณีที่เป็นไม่มากนัก เช่น ปวดหัว ปวดฟัน แต่ถ้าเป็นมากก็จะไปหาหมอในตลาดเพราะในหมู่บ้าน ไม่มีคลินิก และมีห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะทุกครอบครัว

4.2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามแบบการประเมินผล ที่ใช้แบบจำลอง CIPP Model สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

4.2.1 ผลการประเมิน ปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการกองทุนหมู่บ้านฯ

4.2.1.1 นโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากการสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชน ทั้งผู้นำชุมชนและสมาชิกกองทุนฯ จำนวน 11 คร้วเรือนจากจำนวนสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ทั้งหมด 50 คร้วเรือน คิดเป็น อัตราร้อยละ 22 ของจำนวนที่ได้รับอนุมัติทั้งหมด ความคิดเห็นเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จากการสัมภาษณ์ตัวอย่างพบว่า ประชากรในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ฯ เพียงเล็กน้อยเท่านั้นในเรื่องของนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เป็นต้น แต่ประชาชนมีความเข้าใจแค่เพียงว่า รัฐบาลให้เงินหมู่บ้านละ 1 ล้านบาทเพื่อผู้ไปประกอบอาชีพ และประชาชนในหมู่บ้านจะได้มีอาชีพทำ เมื่อครบกำหนดปี ก็ต้องส่งเงินคืนรัฐบาล

2.ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จากการสัมภาษณ์ประชาชนทั้งหมดมีทัศนคติในด้านบวก คือ เห็นว่ารัฐบาลดี ช่วยเหลือชาวบ้านช่วยเหลือคนคนด้วยการให้ทุนมาประกอบอาชีพมาทำทุน และที่สำคัญดอกเบี้ยก็ไม่แพงเหมือนกับไปกู้เงินนอกระบบ แต่เงินที่ได้ช่วยเหลือไม่เพียงพอในการลงทุนมากนัก

4.2.1.2 เงิน 1 ล้านบาท

จากการสังเกตพบว่าสภาวะกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านโนนสมบูรณ์ ได้รับโอนเข้าบัญชีเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2545 เงินกองทุน 1 ล้านบาทได้ปล่อยกู้ไปในครั้งเดียวเมื่อวันที่ มีจำนวนสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ทั้งหมด 42 ราย เป็นเงิน 820,000 บาทถ้วน เงินคงเหลือในบัญชีธนาคาร เป็นเงิน 180,000 บาท ยังไม่มีจากดอกเบี้ย

4.2.1.3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมู่บ้านโนนสมบูรณ์ มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อบริหารกองทุนหมู่บ้านฯให้มีประสิทธิภาพและดำเนินการทางระเบียบที่ทางส่วนการกำหนดไว้ให้ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโนนสมบูรณ์มาจากการคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้าน และเลือกสรรผู้ที่เสียสละและมีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการในกลุ่มอื่นมาก่อน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 15 คน

4.2.1.4 บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นอีกหนึ่งในปัจจัยนำเข้าของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน ฯ บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีบทบาทในเรื่องของการเก็บ และศึกษาข้อมูลที่

4.2.1.5 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

สมาชิกผู้กู้ยังไม่การชำระเงินคืน เพราะว่ายังไม่ถึงกำหนดระยะเวลาคืน

4.2.1.6 ผู้สมัครขอกู้ ต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเขียนโครงการยื่นต่อคณะกรรมการ เมื่อคณะกรรมการอนุมัติต้องทำสัญญาเงินกู้ พร้อมหลักฐาน ผู้กู้แต่ละรายจะกู้ได้ไม่เกิน 20,000 บาท แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ถ้ารายได้ผู้กู้เกิน 20,000 บาท คณะกรรมการจะเรียกประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งขาดและต้องใช้หลักทรัพย์ และบุคคลค้ำประกันและต้องชำระคืนทั้งต้นและดอกเบี้ย ภายใน 1 ปี

เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อนำข้อมูลที่ได้นั้นไปใช้ในการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่ากองทุนหมู่บ้านที่บัณฑิตฯ ได้ศึกษาและเก็บข้อมูลนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่อย่างไร

4.2.2 ผลการประเมิน ของกระบวนการ (Process) ของโครงการกองทุนหมู่บ้าน ฯ

4.2.2.1 กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน ฯ

จุดเด่นของกระบวนการคัดเลือกผู้กู้นี้อยู่ที่การคัดเลือกตามโครงการ ที่ผู้กู้ได้เสนอมา เช่น การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการดำเนินโครงการ ,ความเป็นไปได้ของการชำระคืนเงินกู้ และ ความจำเป็นของค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการตามรายละเอียดที่เสนอขอต่อคณะกรรมการกองทุน จุดด้อยในกระบวนการนี้คือ กระบวนการคัดเลือกใช้เวลาในการพิจารณาและคัดเลือกน้อยเกินไป คือภายใน 1 วัน

4.2.2.2 การฝากเงินออม

การฝากเงินออมเป็นอีก 1 ในกิจกรรมของกองทุนหมู่บ้าน ฯ บ้าน โนนสมบูรณ์ ที่จัดให้มีในทุก ๆ เดือน จุดเด่นของกิจกรรมนี้คือ สมาชิกได้มาพบปะพูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในวันที่มีการฝากเงินออม กล่าวคือประชาชนหรือกลุ่มสมาชิกจะนำเงินมาฝากที่ศูนย์ประชุมกลางหมู่บ้านเพื่อฝากเงินเสร็จแล้วผู้นำชุมชนก็จะประชุมในแบบไม่เป็นทางการเพื่อให้สมาชิกได้พูดคุยถึงปัญหาของตนเอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จุดด้อยไม่หน้าจะมีปัญหาอะไรเพราะการฝากเงินเป็นสิ่งที่ดีสำหรับผู้ฝาก

4.2.2.3 กิจกรรมการปล่อยกู้

จุดเด่นของกิจกรรมการปล่อยกู้ จะเป็นในเรื่องของการที่ให้สมาชิกกองทุน ได้ฝึกการเขียนโครงการด้วยตัวเองได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง โดยมีผู้นำกองทุนเป็นที่ปรึกษา จุดด้อย คือ การปล่อยกู้ ใช้วิธีปล่อยกู้ในครั้งเดียว และส่งคืนตามระยะเวลาที่กำหนดคือ 1 ปี การปล่อยกู้ในลักษณะนี้ทำให้กองทุนไม่มีรายได้ที่จะใช้ในกิจกรรมของกองทุนฯ เพราะได้ปล่อยกู้ไปหมดในวงเงินที่กำหนดไว้แล้วกว่ากองทุนจะมีเงินทุนหมุนเวียนที่ได้จากรายได้ของกองทุนก็ต้องรอถึง 1 ปี และถึงเวลาสมาชิกอาจไม่มีเงินส่งคืน

4.2.2.4 การทำบัญชี

ยังไม่ได้มีการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

4.2.3 ผลการประเมิน ของผลผลิต(Product) โครงการกองทุนหมู่บ้านฯ

ผลที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบผลที่เกิดขึ้น ดังนี้

4.2.3.1 ผลโดยตรง

- จำนวนผู้กู้ สมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้มี 52 คน การปล่อยกู้ ใช้วิธีการปล่อยกู้ในครั้งเดียว 42 คน
- ยอดเงินให้กู้ เงินกองทุนที่ให้กู้จำนวน 820,000 บาท
- จำนวนผู้ที่ได้ จากสมาชิกกองทุนทั้งหมดจำนวน 52 คน แต่กู้เงินได้จำนวน 42 คน โดยคณะกรรมการจะพิจารณาจำนวนที่ขอกู้ให้เหมาะสมกับโครงการที่ยื่นกู้ของแต่ละบุคคล
- การขยายกิจการของผู้กู้ สมาชิกที่เสนอโครงการทำไร่ข้าวโพด ได้นำเงินที่กู้ได้นั้น ไปซื้อเมล็ดพันธุ์เพิ่ม หรือสมาชิกที่เสนอโครงการค้าขาย ก็นำไปซื้อสินค้าเข้าร้านเพิ่ม

4.2.2.2 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง หมู่บ้าน โนนสมบูรณ์เป็นหมู่บ้านที่มีความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งเห็นได้จากแบบรายงาน (ปร.2) ที่ชี้ความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระดับ 70% และยังมีโครงการกองทุนหมู่บ้านฯ เข้ามาช่วยเหลือประชาชนในหมู่บ้าน ประชาชนจึงร่วมแรงร่วมใจกันบริหารจัดการกองทุนให้ดีขึ้น เพื่อให้หมู่บ้านมีศักยภาพ ความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้
- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ ในการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะเป็นระดับผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มต่างๆ มากกว่าประชาชนทั่วไป เหตุเพราะทางหน่วยงานราชการ

เมื่อการเก็บข้อมูลมีความเที่ยงตรงน้อย เกณฑ์ในการวัดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เมื่อข้อมูลที่ได้เป็นเช่นนี้ จึงไม่สามารถบอกได้ว่ากองทุนฯนี้ประสบความสำเร็จมากน้อยแค่ไหนตามที่รัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ไว้

4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากอาชีพต่างๆที่เกิดขึ้นในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถประมวลผลได้ดังนี้

1). การเลี้ยงโคนม

ปัจจัยนำเข้า เทคนิคการเลี้ยงโคนมให้น้ำนมมากปัจจัยนำเข้าได้แก่ อาหารเสริมจำพวกอาหารหมัก และกากมันสำปะหลัง

กระบวนการ จัดซื้ออาหารเสริม และเพิ่มอาหารเสริมให้กับโคนม นอกเหนือไปจากการให้กินหญ้าและอาหาร โคนมทั่วไป

2). การทำไร่ข้าวโพด

ปัจจัยนำเข้า คือเมล็ดพันธุ์ที่ดี , เจ้าหน้าที่ที่ให้คำแนะนำ, ผู้ประกอบการที่มีความรู้หรือประสบการณ์ในการปลูก

กระบวนการ คือ การปลูกในช่วงเวลาที่เหมาะสม

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม การได้ผลผลิตหรือข้าวโพดที่ฝักใหญ่และปริมาณมากขึ้นเมื่อมีเมล็ดพันธุ์ที่ดี และการ ได้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญงาน

3). การทำสวน

ปัจจัยนำเข้า คือต้นกล้า , การซื้อปุ๋ย การดูแลรักษาที่ถูกต้อง เจ้าหน้าที่ที่ให้คำแนะนำ, ผู้มีความรู้มีประสบการณ์

กระบวนการ พื้นที่เหมาะสมในการเพาะปลูก แต่ละชนิด

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม การได้ผลผลิตที่มาก และไม่เกิดการร่วงตลาต มีตลาดรองรับ

4). การค้าขาย

ปัจจัยนำเข้า สินค้าต่างๆ

กระบวนการ มีทำเลที่เหมาะสม

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม สินค้าขายหมดมีหมุนเวียนไม่ขาด

4.4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการฯ

ผลอื่น ๆ ที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นอกเหนือจากประชาชนได้มีอาชีพ ได้ประกอบธุรกิจแล้ว ยังมีผลที่เกิดจากการฝากเงินสัจจะสะสมทรัพย์ (การฝากเงินออม) ผลที่เกิดขึ้นนี้ทำให้พบว่า ประชาชนในหมู่บ้าน มีเงินทุน หรือเงินออมเป็นของตนเอง การฝากเงินสัจจะสะสมทรัพย์เป็นการฝึกฝนถึงการรู้จักออมรู้จักเก็บและยังรวมไปถึงการเคารพในกฎระเบียบข้อบังคับของชุมชน

ผลจากการฝากเงินสัจจะสะสมทรัพย์ นี้ทำให้ประชาชนมีนิสัยในการรู้จักเก็บออมแล้ว ยังทำให้หมู่บ้านมีเงินไว้เป็นกองทุนหมุนเวียนในการประกอบกิจการอื่น ๆ ตามที่กลุ่มสมาชิกเห็นสมควร โดยไม่ต้องพึ่งเงินช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น หรือเงินกู้นอกระบบอีกต่อไป

4.5 สรุป การบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

วัตถุประสงค์ของการประเมินผลโครงการของร้าน โนนสมบูรณ์หมู่ 21 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อต้องการทราบว่าผู้กู้บ้านเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่

จากการเก็บข้อมูลของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน โนนสมบูรณ์ พบว่ากลุ่มผู้กู้ทำไร่ข้าวโพด จำนวน 34 ราย ได้ลงมือปลูกแล้ว จำนวน 25 คนคิดเป็นร้อยละ 73.52 ของจำนวนทำไร่ข้าวโพด และจำนวนที่ยังไม่ได้ลงมือปลูกอีก 9 คิดเป็นร้อยละ 26.48 เหตุมาจากฝนไม่ตก กลุ่มเลี้ยงโคนม จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 เพราะกลุ่มนี้ได้ใช้ในส่วนการลดรายจ่าย กลุ่มทำสวน จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 ใช้ไปในส่วนของการแต่งกิ่งไม้ย่นหน่า ช้างคนงาน และกลุ่มค้าขาย จำนวน 1 ราย ก็ได้นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้คือ ซื้อของเข้าร้าน

2. เพื่อต้องการการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพหรือไม่

ในการบริหารจัดการของคณะกรรมการเป็นไปด้วยดี คณะกรรมการทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ผู้นำชุมชนร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวิธีการทำงาน ทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. เพื่อต้องการให้ผู้กู้สามารถพึ่งพาตนเองได้

การที่หมู่บ้านได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลจำนวน 1 ล้านบาททำให้ชาวบ้านมีเงินทุนในการประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ของตนเองชาวบ้านมีเงินทุนหมุนเวียนไว้ประกิจการของตนเอง ไม่ต้องกู้เงินนอกระบบ สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

4.6 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

ปัจจัยด้านบวก พบว่าชาวบ้านมีความสนใจและกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนและมีบุคคลจากหน่วยงานของรัฐ เข้ามาดูแลให้คำปรึกษา และทำให้ทำงานมีระบบมากขึ้น เพราะมีประสบการณ์ในการทำกองทุนมาแล้ว

ปัจจัยด้านลบ สมาชิกผู้กู้ยืมเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ ที่ระบุไว้อาจนำเงินไปใช้หนี้รายอื่น และจากการกู้เงินกองทุนหลายๆ กองทุนที่มีในหมู่บ้าน อาจจะทำให้ชาวบ้านมีหนี้สินมากขึ้น ไม่สามารถใช้เงินได้ตามกำหนดเวลา อาจเกิดการขัดแย้งกันในหมู่บ้านได้

4.7 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดพบว่า

1. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็น
2. มีผู้นำมีความเข้มแข็งและยุติธรรม
3. ในหมู่บ้านมีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
4. ชาวบ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้
5. มีการตั้งกลุ่มองค์กรขึ้นในหมู่บ้าน
6. มีอาชีพทำอย่างมั่นคง
7. มีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้าน
8. มีการช่วยเหลือเด็กและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส
9. ปัญหาเสพติดหมดไป

4.8 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า

ชาวบ้านมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับหมู่บ้านของตนเอง พัฒนาความเป็นอยู่ของหมู่บ้านให้ดีขึ้น อยู่กันพร้อมหน้า พร้อมตากัน

ดังนั้น ข้อมูลของบทที่ 4 เป็นการติดตามการประเมินผลโครงการของกองทุน ว่าตั้งแต่มีการก่อตั้งกองทุน 1 ล้านบาท มีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเปลี่ยนไปในทางที่ดี หรือไม่ดี และสามารถช่วยแก้ปัญหาได้ จริงหรือไม่ และผู้กู้เงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ การบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุนมีประสิทธิภาพหรือไม่และยังขาดอะไร

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้านโนนสมบูรณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการดำเนินการประเมินทำให้เห็นภาพรวมดังนี้

1.1 การประเมินบริบท

บริบทระดับประเทศ เรื่องความยากจนระดับประเทศภายหลังภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เป็น 8.9 ล้านคน โดยกลุ่มคนจนมีมากเพิ่มขึ้นถึง 18 ล้านคน กลุ่มคนจนเพิ่มขึ้น 0.2 ล้านคน พร้อมทั้งจะเปลี่ยนสถานภาพเป็นกลุ่มคนรวย รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศแบบยั่งยืนคือการลดสัดส่วนคนจนจากร้อยละ 15 ภาวะการขาดดุลการค้า ประเทศไทยมีการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ เพิ่มขึ้นจากปี 45 ประเทศไทยได้ดุลการค้า 12,055 ล้านดอลลาร์สหรัฐระหว่าง 6 เดือนแรกของปี 45 ประเทศไทยได้ดุลการค้าจากต่างประเทศ เพียง 1,807 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

บริบทชุมชน ประวัติหมู่บ้านโนนสมบูรณ์ ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2542 แยกมาจากบ้านหนองอีเหลอมีพื้นที่ทั้งหมด 5,500 ไร่ การประกอบอาชีพ มีอาชีพต่างๆ คือ ค้าขาย ไร่ข้าวโพด สวนน้อยหน่า เลี้ยงโคนม

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า

เรื่องของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวคือ ประชาชนหรือสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ยังน้อยอยู่คือมีความเข้าใจแค่เพียงว่า รัฐให้เงินมากู้เพื่อไปประกอบอาชีพ และดอกเบี้ยก็ถูกไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบให้เสียดอกเบี้ยแพง

1.3 ด้านกระบวนการ

ในส่วนของกิจกรรมการปล่อยกู้มีจุดเด่น คือสมาชิกได้ฝึกการเขียนโครงการด้วยตนเอง จุดด้อย คือการปล่อยกู้ใช้วิธีการปล่อยกู้ในครั้งเดียว ทำให้กองทุนไม่มีรายได้ที่ใช้ในการบริหารงานกองทุนฯ

1.4 ด้านผลการประเมินผลโดยตรง

คือ จำนวนผู้กู้มีจำนวน 42 คน เป็นเงินทั้งสิ้น 820,000 บาท ปล่อยกู้เพียงครั้งเดียว

สรุป จากผลการดำเนินงาน โดยรวมในรูปแบบของ CIPP DEL ทำให้ทราบว่า สมาชิกของหมู่บ้านโนนสมบูรณ์ ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านฯ ในเรื่องของการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ในการดำเนินกิจการแต่ในส่วนของจากระบบบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองให้มีประสิทธิภาพที่ดี โปร่งใสมีการจัดประชุมประชาคมสมาชิกกองทุนและคณะกรรมการทุกครั้ง แต่ไม่สามารถสรุปได้ว่าการบริหารงานว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน เพราะยังไม่มี การส่งเงินคืนกองทุน

2. อภิปรายผล

การประเมินสถานการณ์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่บ้านโนนสมบูรณ์ พบว่าตั้งแต่ที่ได้มีกองทุนในหมู่บ้านนั้น ชาวบ้านมีความร่วมมือร่วมใจมีความกระตือรือร้น มีความตื่นตัวมากที่จะจ่ายเงินมาประกอบอาชีพ ตั้งใจที่จะจ่ายเงินและมีความตั้งใจในการจะคืนเงิน มีการจัดการบริหารที่เป็นระบบและ โปร่งใส คือมีการจัดประชุมทุกครั้งและดูความเป็นไปได้ ก่อนที่จะพิจารณาในการปล่อยเงินกู้ ชาวบ้านมีความสุขใจขึ้นมความรู้สึที่ดีมากขึ้นกับภาครัฐบาลที่ได้ให้การช่วยเหลือกับผู้ที่ยากจนอย่างจริงจิงมีบุคคลจากหน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้คำแนะนำ และมีการจัดเวทีประชาคมระดับตำบลเพื่อจะได้แรกเปลี่ยนความคิดเห็น และได้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นของแต่ละหมู่บ้านว่าเป็นอย่างไร และอะไรที่จะต้องปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป

1. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวก

1.1 ปัจจัยด้านบวก

1. มีการรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชน
2. ทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพ หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในหมู่บ้าน
3. มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคนในชุมชนทางด้านการทำอาชีพเพื่อจะได้มีผลผลิตที่ดีขึ้น
4. ชาวบ้านทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน

1.2 ปัจจัยด้านลบ

1. ชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารเงินกองทุนทำให้นำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์
2. ระยะเวลาคืนเงิน 1 ปี อาจจะเร็วเกินไปสำหรับผู้กู้ที่นำเงินไปทำอาชีพที่ต้องอาศัยระยะเวลาหลายเดือน
3. ชาวบ้านต้องเป็นหนี้เพิ่มจากที่มีอยู่ คือมีการจะต้องให้หนี้มากขึ้น

3) การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

การมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเองและหมู่บ้านการสร้างศักยภาพของตนเองและการสร้างความเป็นอยู่แบบพอเพียง

4) ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

การให้ความร่วมมือในการประชุมจัดเวทีของชาวบ้านให้ความสนใจ กรรมการจัดหาเงินเข้ามาในหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาอาชีพ พัฒนาคนในหมู่บ้านให้เจริญ มีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน ชาวบ้านมีหนี้สินน้อยลงมีอาชีพที่มั่นคง มีการบริหารที่ดีของคณะกรรมการ

5) ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ชาวบ้านไม่เป็นหนี้รายทุนนอกระบบซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยแพงกว่าสามารถมีอาชีพเสริมจากการทำงาน

5.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินนำเงินไปประกอบอาชีพทำปให้เกิดความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) ชาวบ้านรู้จักการบริหารเงินโดยสามารถนำเงินมาใช้ให้เกิดประโยชน์มีความรับผิดชอบต่องินที่ตนเองกู้ไปตรงต่อเวลา

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

1. ในการจัดทำระเบียบควรมีความเป็นไปได้มากที่สุดไม่นักเกินไปหรือไม่เบาเกินไป
2. ในการทำระเบียบควรให้มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด
3. เพิ่มระยะเวลาให้มากกว่า 1 ปี
4. เพิ่มจำนวนเงินให้มากกว่าเดิม

3.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

1. ควรจะมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐเข้ามามีบทบาทในการให้คำแนะนำให้คำปรึกษาในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
2. ควรมีการจัดฝึกอบรมให้แก่คณะกรรมการในเรื่องการทำบัญชีกองทุนเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญ เพื่อจะได้ไม่เกิดความผิดพลาด หรือผิดพลาดน้อยลง

3.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

1. สมาชิกควรนำเงิน ไปประกอบอาชีพเสริมดีกว่าที่จะนำเงินไปประกอบอาชีพหลัก เพราะว่าอาชีพหลักต้องใช้เงินมากและระยะเวลาานกว่าจะได้ผลผลิต

2. สมาชิกควรนำเงิน ไปใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์จะดีที่สุด

3.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีบัณฑิตกองทุนเข้าไปในหมู่บ้าน

1. ควรจะมีการจ้างงานบัณฑิตในระยะยาวเพราะงานจะได้ต่อเนื่องไม่ขาดตอน

3.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าหรือการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยต่อในเรื่องของการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนหมู่บ้านเอง โดยที่ไม่มีบัณฑิตกองทุนมาสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในหมู่บ้าน

2. ควรมีการศึกษาต่อในเรื่องของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตลอด

สรุป

เงิน 1 ล้านบาท สามารถที่จะสร้างงานสร้างรายได้ ให้กับชุมชนหมู่บ้านได้ ถ้ารู้จักนำไปใช้ให้ถูกวัตถุประสงค์ และสามารถที่จะสร้างความร่วมมือกันได้ แต่ถ้าเมื่อไร ที่มีคนเห็นแก่ตัวก็จะเกิดปัญหาตามมา ซึ่งก็อยู่ที่ตัวของทุกๆ คน ที่จะปฏิบัติต่อเงินที่ทางรัฐมอบให้มาใช้กันอย่างไร ซึ่งวัตถุประสงค์ของรัฐ ก็คือ การช่วยเหลือชาวบ้านให้มีความเป็นอยู่ที่ดี และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาช่วยเหลือ และช่วยกันแก้ปัญหาเพื่อให้เงิน 1 ล้านบาทมีคุณค่าที่สุด

บรรณานุกรม

คณะกรรมการอำนวยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท.
แบบสอบถามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน. กรมการพัฒนาชุมชน กรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทย. 2543.

จำเนียร สุหลาย และ คนอื่น ๆ (2544). รวมบทความทางการประเมินโครงการ .
ศ.ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). รวมบทความทางการประเมินโครงการ .
(หน้า 223 – 229) พิมพ์ครั้งที่ 6 . จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ .

เฉลิม บุรีภักดี ศ.ดร.และคนอื่น ๆ (2545). ชุมชนวิชาการวิจัยชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 1)
ไทย : บริษัท เอส. อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

เฉลิม บุรีภักดี ศ.ดร.และคนอื่น ๆ (2545). ชุมชนวารสารนิพนธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 1)
ไทย : บริษัท เอส. อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

ณัฐพงษ์ ภัทรพงษ์ (2545). รายงานพิเศษ 5 ปี หลังวิกฤตเศรษฐกิจความอยู่ดีมีสุข
ของคนไทยและยังไม่กลับมา. [ออนไลน์] ได้จาก :<http://mcot.or.th/reports.php?id=8181>.

ตุลการคำไทยหุด 4 ปี พาณิชยเพ็งคิตศึกษา (2545). [ออนไลน์] ได้จาก
:[http:// thannews.th.com / I han 2000/1 /20/cotumn newsout.html](http://thannews.th.com/I_han_2000/1/20/cotumn_newsout.html).

นงลักษณ์ เศรษฐีพงษ์ คณะทำงานกองทุนชุมชน . จุดเด่น จุดด้อย กทบ.
วารสารการศึกษาออกโรงเรียน . 2545 . หน้า 32 - 33.

พวงแก้ว ปรีชาอินพงษ์ และคนอื่น ๆ . สภาพแวดล้อมของคนไทย.
วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 2544 . หน้า 57 - 66.

ภาวิณีชัย เจริญยิ่ง .31 มกราคม 2545 . บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านอย่างก้าวที่ต้องพึ่งพา .
หนังสือพิมพ์. มติชนรายวัน. หน้า12.

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มติการจัดตั้ง
และบริหารกองทุนฯ . แห่งชาติ พ.ศ. 2544.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544. และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544.

วิชัย ชปท ตำรวจกองทุนหมู่บ้าน . (2545). นสพ. ประชาชาติธุรกิจ [ออนไลน์]
ได้จาก :[http:// rakbankerd.com / benny / 01-jam / village – fund / news_ detil . htm ? topic](http://rakbankerd.com/benny/01-jam/village-fund/news_detil.htm?topic).

ศูนย์ประชาสัมพันธ์ กระทรวงศึกษาธิการ 4 มกราคม 2445 กองทุนหมู่บ้านฯ กับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ: อีกบริบทหนึ่งของการกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย งานเพื่อบ้านเมือง น.ส.พ. มติชนรายวัน. หน้า 18.

ส่งเสริม SMEs ทั่วประเทศ (2545) [ออนไลน์] ได้จาก : <http://ismed.or.th/intro-ismed/quotation.html>.

สัมพันธ์ เศรษฐกิจ . 15 มกราคม 2545. การบริหารกองทุนเงินล้านในมีประสิทธิภาพ. หนังสือพิมพ์ มติชนรายวัน . หน้า 6.

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. คู่มือประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. 2544.

อุดม จรัสพันธุ์ และคนอื่น ๆ (2545) .ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา . (พิมพ์ครั้งที่ 1) . ไทย : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทัศนทองการพิมพ์.